

Mallar och exempel

8. Innan du går in i rummet

Hej!

Banalt. Självklart. Jo, jag vet. Många av mina sk. Fortbildningsbre kan upplevas så, särskilt av erfarna pedagoger. Men... det skadar aldrig att tänka efter, särskilt när vi arbetar inom en skolvärld som bygger så mycket på rutin och traditioner. Varför gör jag så här? Hur kan det göras bättre? Hur skulle det kunna bli annorlunda och effektivare?

På väg mot en lektion borde det rimligtvis finnas många tankar i ditt huvud. Några exempel:

- Vad är passets syfte och hur ska jag förklara det för eleverna på ett entusiastiskt, tydligt och motiverande sätt?
- Har jag en tydlig struktur för min tidsdisponering?
- Finns rätt material på plats?
- Är rummet inbjudande och välkomnande?
- Behövs teknik och fungerar den?
- Är rummet arrangerat för sitt syfte?
- Hur ska gruppen komma in i rummet?
- Hur ska jag hälsa och få alla att känna sig välkomna?
- Hur ska jag knyta an till några av de informella ledarna?
- Var ska jag stå och vad är det första jag ska säga?
- Hur ska jag ge mina instruktioner?
- Vilka signaler letar jag efter för att veta om eleverna förstår vad som ska göras?
- Vilka signaler letar jag efter för att veta om eleverna har förstått själva principerna, termerna, processerna vi har gått igenom?
- Hur vet jag att eleverna förstår mina kvalitets- och bedömningskriterier?
- När och hur ska jag sammanfatta då och då?
- Hur ska jag runda av och tacka för idag?
- Hur ska jag knyta an till nästa gång vi ses?

Sorry.... men ingen har lovat dig en dans på rosor. Du har valt ett yrke som kräver mycket eftertanke, planering och uppföljning. Gör det till en rutin att fråga dig själv allt oftare "Varför gör jag på detta sätt?" "Hur kan jag bli ännu mer professionell i mitt agerande?"

Lycka till!

© John Steinberg

Läs gärna min bok *Fyrtio minuter, hundratals beslut* (Gothia Fortbildning) som riktar sig särskilt till nya pedagoger.

Undervisningskonsten

4. Länkning

Hej!

Ett av de stora tecknen på bra undervisning är att läraren hjälper eleverna att länka från då till nu, nu till då, från dem till mig, från där till här. Vad kan detta betyda?

Texter, videos, material och andra underlag en lärare använder sig av är sällan värderingsneutrala. Nog söker vi efter objektivitet, men varje historielärare vet, till exempel, att aktuella texter delvis är en reflektion över sin tid. Titta bara på en lärobok från 60-talet och jämför med ett avsnitt om samma tema från en lärobok från 80-talet och nu. Visst finns det skillnader.

Matematikens problem på 50-talet var neutrala (äpple och päron), på 70-talet politiska (procent fattiga i världen), men numera är de ofta individualistiska (fördelning av pengar om du vinner på Lotto).

Att länka från dåtid till nutid är, givetvis, att ta exempel från det förflutna och ge exempel på samma tendenser eller idéer idag. Att länka från nu till då är samma sak fast tvärtom, att länka från vår tid till det förflutna. Hur kan man undervisa om det som händer i Irak, Syrien och Afghanistan utan att länka till Europas historia med klaner och små kungariken som fanns i Europa för bara 150 år sedan?

Sedan är uppgiften att länka från principer, teorier, händelser till elevernas egna upplevelser nu och påvisa relevansen för egna val och handlingar. Nästa uppgift är att länka samman det som händer på den platsen till det som händer på en annan plats eller vår egen plats.

Jag hävdar att "länkning" är en av de viktigaste förmågorna som bra lärare har när de undervisar.

Åtgärd

Hur jag har länkat (och kommer att nästa vecka länka) från då till nu?

Hur jag har länkat från principer, teorier, personer till elevens värld och kommer att fortsätta länka till samma nästa vecka?

Hur jag har länkat från där till här och kommer att fortsätta med det nästa vecka?

Med vänlig hälsning
© John Steinberg

Skolans checklista

4. Introduktion av ny personal

Hej!

På vår skola har vi en bra introduktion för ny personal.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Med den omsättning av personal som ändå finns idag blir det ännu viktigare med hur man tar emot, stöttar och hjälper ny personal in i "gänget" och in i skolans rutiner och att förstå konsekvenserna av skolans värdegrund.

Frågan som ställs är om det finns bra rutiner för att:

- Introducera skolans helhetsidé
- Berätta om skolans historia och utveckling
- Sätta sig in i skolans rutiner och traditioner
- Ta reda på hur administrativa verktyg används
- Presentera den nyanställda för kollegorna, till exempel genom att de får reda på kollegornas olika erfarenheter, styrkor och talanger
- Säkerställa att ny personal förstår skollagen och styrdokument
- Säkerställa att ny personal förstår skolans handlingsplaner, dokumentationsrutiner och övriga administrativa rutiner
- Klargöra hur man lever sin värdegrund i praktiken
- Klargöra en hög förväntansnivå
- Klargöra hur, och av vem, man kan få hjälp, stöd och mentorskap

Gör gärna listan längre!

Poängen, naturligtvis, är att undvika glapp i kunskaper och rutiner och att säkerställa rätt inställning för att underlätta att den nya kollegan får en bra start.

Skolorna har också ett särskilt ansvar, särskilt med helt nya pedagoger, att erbjuda mentorskap. Se nu till att ny personal paras ihop med pedagoger med en hög förväntansnivå på eleverna och goda rutiner för sin undervisning eller annan verksamhet.

Åtgärd

Så här kan vi hjälpas åt att få ännu bättre introduktionsrutiner:

Med vänlig hälsning
© John Steinberg

Skolans checklista

26. Gör om, gör bättre

Hej!

På vår skola är mina kollegor måna om att göra ett arbete av hög kvalitet.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Du känner igen detta från en punkt ur Gallups lista (1:20 i denna del av **Skolans checklista**). Detta är ett av de viktigaste påståendena om välfungerande skolor – att man känner att kollegerna har stort fokus på kvalitet i det de gör.

Vi ber ofta våra elever (eller bör be våra elever) att "göra om och göra bättre". Det borde vara ett av de moderna pedagogernas viktigaste mantran.

Vi behöver även ha samma attityd som vuxna.

- Vi lär av våra misstag.
- Vi lär av våra framgångar.
- Vi vill ständigt förbättra oss.
- Vi gör om och gör bättre.
- Vi analyserar och utvärderar det vi gör.
- Vi skaffar aktivt feedback från våra elever om hur de upplever skolan och vad som kan bli bättre.
- Vi skaffar aktivt feedback om hur vårt ledarskap uppfattas.

Åtgärd

Exempel på hur vi kan systematisera feedbackinsamlingar och analyser:

Exempel på vad vi just nu bör göra om och göra bättre:

Exempel på hur kvalitetstänkande kan genomsyra vår skolas inre kultur:

Med vänlig hälsning
© John Steinberg

Brev till fritidspedagoger

Allt bygger på relationer

Hej!

Jag brukar säga att den svenska skolan är relationsstyrd medan de flesta andra skolsystem är regelstyrda. I en regelstyrd skola kan man säga ifrån på skarpen och till och med bestraffa. I en relationsstyrd skola, som vi har i Sverige, vill vi ha det så att barnet eller eleven *ska vilja* följa dig och inordna sig efter skolans regler för att de förstår vitsen och har förtroende för dig.

Relationer är därför A och O. Hur bygger man upp en bra relation? Det ska vi undersöka i flera olika brev till fritidspedagoger. Några principer:

- Det börjar med att du tar ditt uppdrag på allvar och uppriktigt vill ha en bra relation oavsett vad du har hört om barnens eller gruppens svårigheter och oavsett hur det tidigare har fungerat för dig eller någon annan.
- Det fortsätter med en lyhördhet. Du lyssnar. Du försöker läsa av vad eleven vill eller behöver. Du är observant på det som fungerar och det som fungerar mindre väl. I vilka situationer, när på dagen, med vilka slags uppgifter, i vilka slags grupper fungerar det bra eller mindre bra?
- Du har en ambition att lära dig – och skaffar den information och de kunskaper du behöver om hur barnen lär sig, om det finns någon eventuell medicinsk eller psykosocial utmaning.
- Du förstår att du arbetar i ett team. I teamet ingår barnet/eleven, föräldrarna, skolledaren, elevhälsan och barnens olika lärare eller fritidspedagoger. Det är ett stort team, men där finns erfarenhet och kunskap och alla behöver hjälpas åt och helst röra sig åt samma håll.
- Du är på plats och håller dina löften. Det första ett barn upptäcker är om de vuxna lovar saker de inte kan leverera eller att de inte går att lita på. Tillit och trygghet är grunderna för en bra relation.

Åtgärd

Vem ingår i teamet runt barnen/eleverna? Vem är den du ska samarbeta med mest och hur kan samarbetet bli ännu bättre? Vad har de för kompetenser? Hur bygger man upp fungerande relationer de vuxna emellan? Hur kan du bidra till det?

Med vänlig hälsning
© John Steinberg

Brev till föräldrar

2. Hur man talar om skolan

Hej förälder!

En del av er som läser detta brev trivdes bra och lyckades bra i skolan. För andra var det kanske tvärtom.... eller att du trivdes men inte lyckades, eller att du lyckades och inte trivdes. Hur det än var, har våra egna erfarenheter av skolan en tendens att färga av sig på hur vi pratar om skolan med våra barn och ungdomar.

Du vill, som i princip alla föräldrar vill, att din son eller dotter ska både trivas och lyckas. En del av detta hänger på hur du pratar om skolan med ditt barn. Skolan debatteras ständigt och har fått stå ut med ganska mycket kritik på sistone. Ibland har skolor svårt att attrahera erfarna pedagoger. Ibland är det rörigt i organisationer med många skolledare som kommer och går och pedagoger som kommer och går. Det vore inte riktigt att påstå att alla skolor i Sverige fungerar tipp-topp.

Men det blir knappast bättre om du talar om för barnen hur du vantrivdes i skolan, att din sons eller dotters lärare är inkompetenta, att rektorn inte vet vad han eller hon gör, eller att deras skolarbete inte har betydelse - och att det inte är särskilt viktigt att göra läxor eller plugga inför ett prov.

När du frågar och diskuterar skolan fokusera därför på vad man lär sig. Undvik generella frågor, "Hur har det gått i skolan idag?" Eller "Vad har ni gjort i skolan idag?" Ställ mer konkreta frågor om lärande, till exempel:

- Ge ett exempel på någonting du har lärt dig idag.
- Vad var det mest intressanta som hände idag?
- Är det någonting du lärde dig idag som överraskade dig?

Att tänka på

Din son eller dotter kommer inte alltid att kunna svara på dessa frågor och ibland kommer de att säga, "ingenting" eller "inget speciellt". Men fortsätter du att fråga om vad de har lärt sig så visar du ditt intresse för vad de lär sig - och det kommer intressanta reflektioner så småningom.

Med vänlig hälsning
© John Steinberg

Brev till föräldrar

16. Vem ansvarar för vad?

Hej förälder!

För att samarbete mellan hem och skola ska fungera på bästa möjliga sätt är det viktigt att klargöra vem som ansvarar för vad. Vad tillhör lärarens revir som läraren bestämmer över, t.ex. lektionsuppläggen? Vad tillhör förälderns revir, t.ex. mat och sömnvanor? Vad tillhör elevreviret, t.ex. vad man vill göra på rasten eller hur en redovisning ska gå till? Vad är det som man ska bestämma tillsammans?

Till exempel att ge eleverna frukost eller att se till att man inte använder sociala medier för att mobba en klasskamrat är saker som föräldrar ibland tycker att skolan borde ordna, men det kan man också tycka att det tillhör föräldrareviret. Sömn och matvanor tillhör också föräldrareviret eftersom hur det sköts hemma påverkar elevernas koncentration i skolan.

Nej, det är inte lätt att reda ut de olika reviren men man kan ju argumentera att skolan har ansvar idag för saker som man inte alls ansvarade för tidigare, vilket gör att man ibland ägnar mindre tid åt primäruppgiften - undervisningen - och mer tid åt att reda ut konflikter, fixa saker som fattas i de små barnens ryggsäckar eller ordna fram läroböcker som eleverna har glömt hemma.

Att tänka på

Ge exempel på saker som bör tillhöra lärareviret, föräldrareviret och elevreviret. Ge exempel på saker som helst ska diskuteras så att alla tre parter, lärare-elev-förälder är överens.

Med vänlig hälsning
© John Steinberg

Studieteknik och livsval

9. Hur får du information att fastna?

Det finns tre faser i inlärningsprocessen att ha i åtanke. Den första är input – hur du tar in information. Den andra handlar om hur du lagrar information. Och den tredje handlar om hur du får ut informationen igen, till exempel på ett prov.

Hur kan du öka sannolikheten för att informationen fastnar? Jo, genom att ta in information på så många olika sätt som möjligt. Du läser. Du läser högt. Du berättar för någon annan. Du stryker under. Du gör en tankekarta. Du konstruerar ett prov. Du skriver en sammanfattning. Du ritar bilder. Nja, du kanske inte orkar göra allt det här, men du ökar sannolikheten för att du kommer att minnas ju mera variation du har när du tar in information. När du repeterar, ökar "lagringen" av information.

Knepet är också att få ut det. Vi kan prata om tre primära sinnen för inläring – du ser, du hör och du gör. Problemet dyker upp när du lagrar på ett sätt, till exempel genom att läsa och berätta för någon annan, men förväntas skriva ner dina kunskaper på provet. Du tar in genom öronen, men förväntas få ut det i skrift på ett papper. Man brukar säga att skolan är oerhört visuell. Du förväntas minnas saker du har läst eller sett och sedan skriva ner dem.

Ta reda på hur du förväntas redovisa dina kunskaper – skriftligt, muntligt, ensam, i grupp. När du repeterar, gör det på samma sätt som du förväntas använda för att bevisa att du kan. Skriftligt prov: Skriv. Muntligt prov? Berätta för dig själv eller andra eller spela in en sammanfattning med din mobil.

Att tänka på eller göra

1. Hur brukar du försöka lagra information? Vilka olika sinnen använder du?
2. Vad kan du göra för att öka sannolikheten för att informationen fastnar?
3. Hur brukar du bli ombedd att visa vad du kan? Hur skulle du helst vilja visa vad du kan? Hur blir det nästa gång när du ska bevisa att du kan? Hur kan du förbereda dig ännu bättre?

